

KESKKONNAAMET

Osaühing KEKKILÄ-BVB EESTI
info@kekkila.ee

08.12.2021 nr DM-114521-18

Niibi turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algamata jätmine

I ASJAOLUD

Keskkonnaamet menetleb Osaühing KEKKILÄ-BVB EESTI (registrikood 10980212, aadress Papiniidu tn 5-Büroomaja 1, Pärnu linn, Pärnu linn, Pärnu maakond, edaspidi *taotleja*) Niibi turbatootmisala keskkonnaloa (edaspidi ka *kaevandamisluba*) LMKL-005 muutmise taotlust (nõuetele vastav taotlus on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis, edaspidi *KOTKAS*, 22.01.2021 nr DM-114521-3).

Keskkonnaamet algatas Niibi II turbatootmisala mäeeraldise keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) 06.04.2011 kirjaga nr HLS 6-7/11/12114 keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi (edaspidi *KeHJS*) § 3 punkti 2, § 6 lõike 1 punkti 28 ja 35 ning § 10 lõike 2 alusel (01.01.2011–30.12.2011 kehtinud redaktsioon). *KMH* aruanne „Kavandatava Niibi II turbatootmisala rajamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruanne. Töö nr 12/0881“ (edaspidi ka *Niibi II KMH aruanne*) on heakskiidetud Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni poolt 01.04.2015 kirjaga nr HLS 6-7/15/5126-4.

Arvestades, et Niibi turbatootmisala moodustab taotletava Niibi II turbatootmisalaga ühtse süsteemi ning kasutab sama taristut, lähtub Keskkonnaamet Niibi turbatootmisala keskkonnamõjude eelhindamisel Niibi II keskkonnaloa taotluse raames läbi viidud *KMH* tulemustest. Kuivõrd tootmisalad moodustavad ühtse terviku, on asjakohane nõuded rakendada üheselt.

Keskkonnaamet kontrollis taotleja esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseadusele (edaspidi *MaaPS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määrusele nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ ning kas koos taotlusega oli esitatud *KeHJS* § 6¹ lõike 1 kohane teave. Esitatud taotlus vastas nõuetele, sisaldades muu hulgas *KeHJS* § 6¹ lõikes 1 nimetatud teavet.

KeHJS § 3 lõike 1 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt otsustaja vaatab tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse KMH algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamisloa Keskkonnaamet. Seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2, § 6¹ lõike 3, § 11 lõigete 2 ja 4 ning KeHJS § 6 lõike 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 11 kohaselt peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas turba kaevandamine kuni 150 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

KeHJS § 11 lõike 2³ järgi KMH vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast. KeHJS § 11 lõike 4 kohaselt, kui kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise otsus tehakse KeHJS § 6 lõike 2 või 2¹ alusel, lisatakse otsusele eelhindang.

II EELHINNANG

KeHJS § 6¹ lõike 3 kohaselt annab Keskkonnaamet eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ (edaspidi *määrus nr 31*).

Keskkonnaamet on eelhindangu andmisel kasutanud järgmisi materjale:

- Niibi turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotlus;
- OÜ Inseneribüroo STEIGER poolt koostatud KMH aruanne „Kavandatava Niibi II turbatootmisala rajamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruanne. Töö nr 12/0881“ (edaspidi ka Niibi II KMH aruanne), sh KeHJS § 6¹ lõike 1 kohane teave.

2.1. Kavandatav tegevus

2.1.1. Tegevuse iseloom ja maht, seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega

Taotletakse keskkonnaloa muutmist Niibi turbamaardla Niibi turbatootmisala mäeeraldisel. Niibi turbatootmisala mäeeraldis asub kohaliku tähtsusega Niibi turbamaardla (registrikaardi nr 0101) keskosas Lääne maakonnas Lääne-Nigula vallas Niibi külas riigile kuuluval Niibi turbamaardla kinnistul (katastritunnus 43601:001:0222, sihtotstarve turbatööstusmaa 100%). Kinnistu valitseja on Keskkonnaministerium ja volitatud asutus Maa-amet. Mäeeraldise pindala on 68,95 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala on 130,67 ha. Taotletav loa kehtivusaeg on 30 aastat.

Seisuga 31.03.2021 on Niibi turbatootmisala mäeeraldise piires hästilagunenud turba aktiivne tarbevaru 124 tuh t, millest kaevandata on 91 tuh t ja vähelagunenud turba aktiivne tarbevaru 34,623 tuh t, millest kaevandata on 28,983 tuh t. Maavara kaevandamise maksimaalselt lubatud aastamääraks taotletakse 5 tuh t.

Keskkonnaloa taotlusmaterjalide kohaselt kujutab Niibi turbatootmisala endast freesturba ja plokkturba tootmisala, mis on ümbritsetud kogujakraavidega. Aktiivses tootmises on veel 68,95 ha väljakuid. Ülejäänud on ammendatud ja osaliselt ka korrastatud. Niibi turbatootmisala jaoks on välja ehitatud tootmisala teenindusteed, laoplatsid ning kuivendusvõrk ja settebasseinid. Tootmisalast läände jääb turbatöötlemise tehas.

Niibi turbatootmisala puhul on tegemist pikaajaliselt töös olnud alaga ning käesoleval juhul nähakse ette mäeeraldise ja selle teenindusmaa pindala vähendamist ning korrastatud ala välja jätmist. Pindala vähenemisega kaasneb looduskeskkonna koormuse vähenemine, samas taotletakse kõrvale uut Niibi II turbatootmisala kehtivusega 30 aastat. Lisaks settebasseinidele kavatakse kasutusele võtta parema efektiivsusega lodupuhasti. Teisalt soovitakse kaevandamist jätkata pikema perioodi vältel, mistõttu väljakujunenud olukord jätkub.

Vastavalt taotlusmaterjalidele toimub turba kaevandamine nii pinnaviisiliselt freesmeetodil kui ka pätsidena (plokkidena). Kaevandamiseks/tootmiseks on arendajal vajalik masinapark olemas. Turbalasundi freesimissügavus sõltub peamiselt kuivatamistingimustest ning freesitava kihi kvaliteedist.

Turba freesimine toimub aktiiv- ja passiivfreesiga 10-20 mm paksuste kihtidena, mis jäetakse väljakutele kuivama. Seejärel lahti freesitud turba kihti pööratakse selle kuivamise kiirendamiseks, mis toimub 1-2 korda ühe tootmistsükli jooksul. Pööramisega kuivatatakse turvas üldjuhul 40% niiskuseni. Kuivanud turvas vallitatakse umbes 20 m laiuse väljaku keskele. Väljaku keskel olev turbavall laetakse konveiersüsteemiga transpordivahendile, kust see transporditakse kas tehasesse või aunatusalale. Aunade kõrgus oleneb kasutatavast tehnoloogiast, turbaliigist ja turbahooaja kestusest. Pärast kogutud turba aunatamist, toimub turba laadimine ekskavaatoriga veoautodele ning väljavedu tarbijateni. Freesturba tootmisel loetakse tootmisperioodiks keskmiselt ajavahemikku mai keskelt kuni augusti lõpuni.

Plokkurvast kaevandatakse ekskavaatoriga, mille poomi külge on kopa asemel kinnitatud spetsiaalne ploki lõikamise agregaat. Plokke lõigatakse kihthaaval umbes 0,4 m paksuste kihtidena. Olenevalt veetaseme kõrgustest lõigatakse ühe käiguga 2-3 kihti.

Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni juhataja 19.06.2014 korraldusega nr 1-15/14/192 on Osaihingule KEKKILÄ-BVB EESTI antud vee erikasutusluba nr L.VV/325020 kehtivusajaga 01.07.2014-31.12.2022. Vee erikasutusluba anti heitvee juhtimiseks suublasse Niibi turbatootmisalalt kahe väljalasu, Salajõe (Niibi) ja Oru (Niibi III) kaudu. Antud keskkonnaloa muutmise käigus liidetakse vee erikasutusloast nr L.VV/325020 väljalask Salajõe (Niibi) maavara kaevandamise keskkonnaloaga nr LMKL-005 ja tunnistatakse kehtetuks vee erikasutusluba nr L.VV/325020. Väljalask Oru (Niibi III) liideti Keskkonnaameti

maapõuebüroo juhataja 16.02.2021 korraldusega nr DM-114548-4 Niibi III keskkonnaloa nr LMKL-003 juurde.

Niibi II turbamaardla keskkonnaloa andmise korral suunatakse Niibi II turbatootmisalalt liigvesi Niibi turbamaardla kuivenduskraavidesse. Sellisel juhul suureneks keskkonnaloaga lubatud vooluhulk väljalaskmes Salajõe (Niibi) (keskkonnaregistri kood LA004) 605 000 m³-ni aastas, sest Salajõe (Niibi) väljalasule lisanduks keskkonnaloa andmise korral ka Niibi II turbatootmisalalt ärajuhitava vee hulk. Hetkel on väljalaskmes lubatud aastane vooluhulk 314 280 m³.

Niibi turbatoomisalal on veekõrvaldussüsteem ja kuivenduskraavide võrk välja ehitatud. Kuivenduskraavidega risti olevate kogujakraavide kaudu suunatakse kuivendusvesi esmalt korrastatud alal paiknevasse settebasseini ning seejärel suublaks olevasse Rabakraavi (keskkonnaregistri kood VEE1104401), mis omakorda suubub Salajõkke (keskkonnaregistri kood VEE1104400). Niibi II turbatootmisalal on kuivenduskraavide võrgustik osaliselt välja ehitatud.

Turbatootmisalalt ärajuhitava kuivendusvee puhastamiseks on hetkel kasutusel settebasseinid. Lisaks settebasseinidele on planeeritud rajada (lodu)puhastussüsteem (ammendatud osale teenindusmaast), mis tagaks settebasseiniga võrreldes kuivendusvee parema puhastamise heljumist.

Lääne-Nigula valla uut üldplaneeringut ei ole veel kehtestatud. Kehtiva Oru valla üldplaneeringu kohaselt on tegemist mäetööstusmaaga ja üldplaneering arvestab juba olemasoleva mäeeraldisega.

2.1.2. Ressursside kasutamine, tegevuse energiakasutus

Turvas on looduses väga aeglaselt taastuv, peaaegu taastumatu loodusvara. Seetõttu võib öelda, et puudub taastumisvõime ning looduskeskkonna vastupanuvõime. Maavara kavandatavad kasutusala on põllumajandus ja energeetika.

Tegevus ei ole oluliselt energiamahukas, kuna tegevuse käigus ei rikastata maavarasid. Energiat kasutatakse niivõrd, kui seda vajab tegevuseks kasutatav tehnika.

2.1.3. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn, jäätmete teke ja käitlemine.

Maavara kaevandamisega mõjutatakse alati suuremal või vähemal määral looduskeskkonda. Niibi II turbatootmisala töötamisega seotud keskkonnamõjusid on hinnatud Niibi II KMH aruandes, kavandatava tegevuse realiseerumine Niibi II turbatootmisalal võimalik minimaalse keskkonnamõjuga, kui jälgida hindamisel antud soovitusi ja leevendusmeetmeid.

Arvestades, et Niibi turbatootmisala moodustab taotletava Niibi II turbatootmisalaga ühtse

süsteemi ning kasutab sama taristut, lähtub Keskkonnaamet Niibi turbatootmisala keskkonnamõjude eelhindamisel Niibi II keskkonnaloa raames läbi viidud KMH tulemustest.

Pinna- ja põhjavesi

Vastavalt taotlusmaterjalidele sõltub turbatootmisala pinna- ja põhjavee seisund looduslikest faktoritest, turbatootmisala ja põllumajandusliku tootmise koosmõjust.

Vastavalt Niibi II KMH aruandele toimub turbakihi kuivendamisel, s.o veetaseme alandamisel mäeeraldise sees, ka järk-järguline pinnaseveetaseme alandus väljaspool mäeeraldise piire. Seejuures on pinnasevee taseme alanduse mõjuraadius seotud kuivendamissügavusega (mis omakorda sõltub jällegi kaevandatava turbalasuundi paksusest): mida suurem on kuivendussügavus, seda suurem on pinnasevee taseme alanduse raadius.

Mitmed uuringud turba kuivendamise teemadel on hinnanud kuivenduse mõju ulatust väga erinevalt. Niibi II KMH aruandes võeti analoogiks sarnaste tingimustega Põhara turbatootmisala (mäeeraldise pindala 155,20 ha ja turbakihi keskmine paksus 3,5 m) ning järeltati AS Torfex poolt 2011. aastal koostatud Lavassaare turbamaardla Põhara turbatootmisala töötamise ja Põhara II turbatootmisala rajamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruandele tuginedes, et taotletava Niibi II turbatootmisala kuivenduse mõjuraadius võib jääda 150 m piiresse. Seejuures on kuivenduse mõju suurim mäeeraldise piirist kuni 20-30 m kaugusel, kauguse suurenedes mõju suurus väheneb. See on konservatiivne hinnang, arvestades, et mõned uuringud kuivenduskraavide mõjuraadiuseks hinnanud vaid 15-20 m.

Niibi II KMH aruandes on välja toodud mitmed Salajõe ja/või piirkonna veekvaliteeti käsitletud uuringud, mille kokkuvõtteid ja olulisemaid punkte toome järgnevalt välja.

2001. aastal valmis OÜ Eesti Geoloogiakeskuse koostatud ekspertarvamus „Ekspertarvamus Niibi turbamaardla lõunapoolse ala mõjust ümbruskonna pinnaveekogude ja kaevude veetasemetele“. Uuringu käigus koostati hüdrogeoloogiline kaart, kus põhjavee voolusuund on toodud kirdest edelasse (st Rootsikülalt Salajõe küla poole). Uuringust lähtudes asub Niibi turbamaardla Ordoviitsiumi veekompleksi levikualal, mille põhjaveevoolu suund on kirdest edelasse, üksikutel kõrgematel aladel (alvar Soolu külas) aga radiaalselt ümbruse madalamate alade suunas. Niibi turbamaardla asub aluspõhja lohus, kuhu on settinud liivsavi ja viirsavi, mille all lasub saviliiva ja liivsavi moreeni kiht. Nimetatud kihid on veepidemeks soosetete veekihi ja ordoviitsiumi veekompleksi vahel.

Niibi II KMH aruande kohaselt jõuti uuringus järeldusele, et Niibi turbamaardla lõunapoolse osa kaevandamine ei mõjuta Ordoviitsiumi ja Kvaternaari veekompleksi rajatud kaevude veetaset.

2012. aastal valmis AS Maves koostatud uuring „Niibi turbamaardla kuivendusvee mõju uuring Salajõe ja Riguldi jõgede ning neid ümbritsevate kaevude vee kvaliteedile.“

Niibi II KMH aruande kohaselt jõuti uuringus tulemuseni, et puurkaevudes, mis on sügavamad kui 30 meetrit, on põhjavees sageli ka joogiveeks tarvitamiseks ülenormatiivne fluoriidide

sisaldus. Salajõe külas on probleemiks ka võimalik merevee mõju sügavamatele veekihtidele. Salajõe veekvaliteedi peamisteks mõjutajateks on: põllumajandustootmine (sh vedelsõnniku kasutamine), turba tootmine, maakasutuse pikaajalised muutused, koprapaisude mõju Salajõe ja Oru peakraavil ning eesvoolude maaparanduslikust hooldamisest loobumine väljaspool põllumajandusmaad. Lisaks leiti uuringus, et loodusliku raba kuivendamine suurendab orgaanilise aine rikka pinnavee sattumise võimalust põhjaveekihti, kuid samas ei ole turbatootmise osatähtsus sedavõrd määrav, et seda oleks võimalik muude tegurite hulgast täpselt välja tuua. Turba tootmisest loobumine pinnavee ja põhjavee kvaliteeti Salajõe külas otsustavalt ei parandaks.

Niibi II KMH aruande kohaselt leiti AS Maves 2012. aastal läbi viidud uuringu tulemusena, et turbatootmisel on kaudne mõju Salajõe ja Vedra küla kaevude vee kvaliteedile. Leiti, et kaevudes sette tekkimine on põhjustatud pinnaveega seoses olevate paelõhede (karsti) avanemisest kaevudes, mille kaudu tungib suurveega setteid kandev pinnavesi kaevudesse.

2013. aastal valmis OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse „Jõgede operatiivseire 2013. a lõpparuanne“. Uuringu eesmärk oli selgitada Niibi ja Tui raba kuivendusvee mõju Salajõe ja Oru peakraavi vee kvaliteedile ning hinnata Riguldi jõe seisundit enne turbaraba vee võimalikku sisselaskmist. Niibi II KMH aruande kohaselt selgus uuringu tulemusena, et Niibi turbatootmisala mõju oli märgatav vaid allpool Niibi raba kuivenduskraavi paiknevas Salajõe proovikohas.

Niibi II KMH aruandes järeldatakse läbi viidud uuringute toel, et Salajõe pinnavee kvaliteet on analoogne samades tingimustes olevate jõgede ja kraavidega. Salajõe vee kvaliteedi peamisteks mõjutajateks on maakasutuse pikaajalised muutused, põllumajanduslik tootmine ning eelkõige maakasutusest loobumine Salajõe jõe ja Oru peakraavi alamjooksul enne jõe karstilehtrisse suubumist. Turba tootmise kuivendusvee juhtimine jõkke suurendab mõnevõrra jõevee orgaanilise aine sisaldust. Oluline roll jõevee kvaliteedi kujunemisel on ka koprapaisudel ning eesvoolude maaparanduslikust hooldamisest loobumisest väljaspool põllumajandusmaid.

Niibi II KMH aruandes järeldatakse, et ükski uuring ei ole esile toonud ega rõhutanud, et piirkonna kaevuvee probleemid oleksid ainuüksi põhjustatud turbatootmisest. Tarbekaevudes, mis asetsevad Salajõest kaugemal on veekvaliteet halvim suvel, mil kaevuvees tekib rohke raua sade. Niibi II KMH aruandes järeldatakse, et Salajõe vahetusläheduses olevates kaevudes põhjustab joogivee piirnormidest kõrvalekallet Salajõe vee sissetung ja samuti raurikka põhjavee sissetung suurkaevudesse. Salajõe külas on kolmandaks probleemiks suurvee ajal liikuv sete, mis lubjakivis olevate lõhede kaudu jõuab filtritele.

Tulenevalt Niibi II KMH aruandest, oleks võimalik loduala kasutuselevõttuga tagada kuivenduse kvaliteet, mis ei erine looduslikust soo ega raba veest.

Niibi II keskkonnaloa KMH protsessi käigus on esile kerkinud tarbekaevude veekvaliteedi halb seisund, mille kohta on kohalik kogukond mitmete avalike arutelude ja nõupidamiste käigus tähelepanu juhtinud. KMH raames telliti mitmeid uuringuid olukorra selgitamiseks. Niibi II KMH aruandes on järeldatud, et uuringute tulemustele baseerudes on halva tarbevee kvaliteedi

põhjuseid mitmeid.

Kohaliku omavalitsuse tellimisel teostas OÜ Inseneribüroo STEIGER 2019. aastal uuringu „Salajõe-Vedra-Ingküla piirkonna hüdrogeoloogilised tingimused ja elanike joogiveevarustuse parandamise võimalused“. Uuringu käigus läbiviidud seirele tuginedes järeldati, et Salajõe seiratud lõigus on peamised vee kvaliteeti muutvad tegurid heljumi ja orgaanilise aine sisaldused, mis mõlemad kanduvad jõkke selle valgalalt. Kuna nimetatud näitajate sisaldused tõusevad Salajões Suurjärve piirkonnas enne turbatootmisalade kuivendusvee sissevoolu Salajõkke, siis turbatootmisega kaasnev saasteainete koormuse osakaal ei ole eristatav. Lisaks soosetete levikualalt tulenevale koormusele kandub Salajõkke saaste- ja toitaineid põllumajandusest ning maaparandusest.

Orgaanilise sette osakaal setteproovides tõuseb märgatavalt Suurjärve piirkonnas. Seega toimub orgaanilise aine sissekanne valdavalt Salajõe valgalale jäävatelt soistelt aladelt, sh ka turbatootmisaladelt. Soosetete leviku piirkonnas esinevad settes peamiselt vähelagunenud turba osakesed, kuid allavoolu on vähelagunenud turba osakesed asendunud hästilagunenud orgaanilise materjaliga. Orgaanilise materjali lagunemist intensiivistab suurem hapniku sisaldus vees ning rohked mikroorganismid.

Uuringu kohaselt näitasid piirkonna tarbekaevude inventariseerimise tulemused, et paljude salvkaevude konstruktsioon ei vasta nõuetele ning maapinnalt pärineva vee sissevool kaevudesse ei ole välistatud. Puurkaevude puhul ei ole teada manteltorude seisukord ega manteltorudetaguse tsementatsiooni olemasolu. Keskkonnaregistrisse mittekantud puurkaevude puhul puudub info ka manteltorude pikkuse kohta. Veest raua ja sette eemaldamiseks kasutatakse valdavalt nõõrfiltrit, mis ei ole sobiv veepuhastusseade raua ja teiste lahustunud ühendite eemaldamiseks. Olemasolevat olukorda aitab leevendada kaevude rekonstrueerimine, täissettivate kaevude perioodiline puhastamine pärast suurveeperioodi ning sobivate veepuhastusseadmete kasutamine. Veevarustuse parandamise lahenduseks on nõuetele vastava veevarustussüsteemi rajamine. Vastavalt rajatud kaevu sügavusele ja esinevatele veekvaliteedi probleemidele tuleb valida sobiv veepuhastusseade, et tagada joogiveeallika nõuetele vastav vesi.

12.02.2021 edastati Keskkonnaametile Lääne-Nigula valla, Salajõe külaseltsi ja Osühing KEKKILÄ-BVB EESTI vahel sõlmitud kokkulepe, mille kohaselt Osühing KEKKILÄ-BVB EESTI ehitab Salajõe ja Vedra küladesse tervikliku veevarustussüsteemi (KOTKAS 12.02.2021 nr DM-114521-5). Nõue veevarustussüsteemi rajamiseks lisatakse Niibi II turbatootmisala keskkonnaloale.

Lähtudes Niibi II KMH aruandest, 12.02.2021 esitatud kokkuleppest ning Niibi turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotlusest, on otstarbekas kanda muudetavale loale LMKL-005 järgmised kõrvaltingimused:

1. Loa omanikul tuleb välja selgitada vähe-efektiivsed settetiigid. Juhul, kui eesvoolu juhitava kuivendusvee heljumi kontsentratsioon ületab lubatud piirnormi, tuleb rakendada täiendavaid meetmeid heljumi setitamiseks (nt suurendada settebasseinide mahtu, et vee viibeaeg settebasseinis oleks pikem). Heljumi väljakande tõkestamise täiendavate meetmete

lahendus tuleb kooskõlastada kohaliku omavalitsuse ja Keskkonnaametiga. Peale keskkonnaloa saamist tuleb võtta fooniproov ning kaevandamise perioodil võtta proov 2 korda aastas II ja III kvartalis vastavalt keskkonnaloa vormis V7 nõutule. Andmed tuleb esitada Keskkonnaametile läbi KOTKAS süsteemi;

2. Esitada seirekava Keskkonnaametile ja kohalikule omavalitsusele hiljemalt nelja kuu jooksul alates keskkonnaloa väljastamisest:

- 2.1. Seirekavas käsitleda põhjavee kvaliteedi ja veetaseme seiret, turbatootmisalalt ära juhitava vee kvaliteedi seiret, järvede veetasemete seiret ja suublaseiret. Seirekaevude asukohad, seirataavad näitajad ning seire sagedus tuleb kajastada seirekavas vastavalt eelnevale kokkuleppele maaomanikega;

- 2.2. Kaks seirekaevu tuleb rajada hiljemalt üheksa kuu jooksul keskkonnaloa väljastamisest;

- 2.3. Põhjaveetaseme jälgimiseks tuleb paigaldada pidevandurid;

- 2.4. Kuivendusvee väljavoolule tuleb jätkata automaatse heljumi mõõtejaama kasutamist. Automaatseireandmed peavad olema kaevandaja kodulehel vabalt kättesaadavad;

- 2.5. Keskkonnaloa omanik on kohustatud tegema veetaseme seiret Kitsejärves, Kaevandu ja Kasetuka järvedes, igas järves igal kuul 3 aasta jooksul. Kui 3 aasta jooksul toimub pikaajaline veetaseme langus, siis peab arendaja viima läbi uuringu. Esialgu tuleb säilitada 100 m kaitsevöönd ja kui 3 aasta seire andmete põhjal toimub veetaseme langus ja teostatakse täiendav uuring, tuleb uuringu käigus hinnata kaitsevööndi ulatuse suurust. Juhul kui seire tulemusel veetaseme olulist langust ei ole märgata, tuleb loa omanikul tellida eksperthinnang, milles selgitatakse välja kas piisab 50 m kaitsetsoonist;

- 2.6. Jätkata kuivendusvete kvaliteedi seiret Salajõe ja Oru peakraavi seirepunktides (seirepunktid on esitatud hetkel kehtivas veeloas nr L.VV/325020). Suubla seire proove tuleb võtta KMH aruande soovitude kohaselt üks kord poolaastas ja turba tootmise ajal kord kvartalis. Analüüsida tuleb järgmisi näitajaid: BHT5, NH₄, heljum, KHT, Püld, Nüld, pH, lahustunud hapnik;

- 2.7. Seiretulemused tuleb esitada üks kord aastas peale seireperioodi lõppu Keskkonnaametile infosüsteemis KOTKAS ja kohalikule omavalitsusele;

- 2.8. Jooksvalt tuleb esitada infosüsteemis KOTKAS ärajuhitava rabakuivendusvee väljalasu seire ja suubla seire andmed;

- 2.9. Teostada seiret OÜ Inseneribüroo STEIGER poolt koostatud Salajõe uuringu aruandes välja toodud seireks sobivates kaevudes (HG 1, HG 6, HG 7, HG 8B, HG 9A, HG 9C) 2 korda aastas: suurvee ajal (aprill) ja aktiivse tootmise perioodil (juuli/august). Seirataavad näitajad on: temperatuur, pH, elektrijuhtivus, Na, K, NH₄, Ca, Mg, Fe²⁺, Feüld, Cl, SO₄, NO₃, NO₂, CO₃, HCO₃, üldkaredus, karbonaatne karedus, mittekarbonaatne karedus, SiO₂, vaba CO₂, F, PHT, kuivjääk, värvus, heljum, hägusus;

- 2.10. Keskkonnaametil on õigus hinnata alates kaevandamis tegevuse alustamisest iga 3 aasta järel seire jätkamise vajadust. Keskkonnaamet jätab õiguse vajadusel muuta seire kohustust loa omanikule või vabastada loa omanik seire kohustusest, mis ei täida enam oma eesmärki;

3. Tarbekaevude veekvaliteedi eesmärgil tuleb puhastada 2 kaevu Salajõe külas (keskkonnaregistris olevad PRK0025260 Juhani kinnistul (55201:001:3540) ja PRK0050892 Tänava kinnistul (55201:001:4310) vastavalt vajadusele vähemalt üks kord aastas kuni uue veevarustussüsteemi kasutusele võtmiseni. Tegevus tuleb kooskõlastada

kohaliku omavalitsuse ja kaevu omanikuga;

Müra

Müra tekitavad turbatootmisalal töötavad kaevandamismasinad. Turba kaevandamisel kasutatav tehnika põhjustab müra, mis on üsna sarnane põlluharimisel kaasneva müraga. Niibi II KMH aruande põhjal põhjustab tootmisalal kasutatavatest tööprotsessidest kõige suuremat helivõimsuse taset pinna profileerimine. Turba tootmisel tavaliselt ühel tootmisväljakul mitu erinevat tööprotsessi korraga ei toimu. Samuti on tootmisväljakute mõõtmed piisavalt suured, et erinevatel tootmisväljakutel töötavad masinad ühte piirkonda tavaliselt ei satu. Seega on müra seisukohast erinevate masinate koosmõju minimaalne.

Vastavalt Niibi II KMH aruandele ja keskkonnaloa taotlusele ei ületa turbatootmisel tekkivad müra- ja tolmutasemed lubatavaid piire lähimate elamute (430 m kaugusel) piirkonnas. Niibi turbatootmisalalt jääb lähim elamu veelgi kaugemale (umbes 670 m kaugusele).

Lähtudes Niibi II KMH tulemustest ning Niibi turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotlusest, on otstarbekas kanda muudetavale loale LMKL-005 järgmised täiendavad tingimused:

1. Tootmisalalt tuleva müra vähendamiseks tuleb valida tootmiseks tehnika, millega töötamisel ei ületata kehtivaid piirnorme;
2. Väljavedu tuleb teostada ajavahemikul kell 8.00-17.00. Kallurid ja väljaveotee peavad olema korras;

Tahked peenosakesed (tolm)

Tolmu tekitajateks turbatootmisalal on samad masinad ja seadmed, mis tekitavad ka müra. Turba tootmisest, laadimisest ja transpordist tekib turbatolm. Samuti võib kuivalt tootmisväljakult toimuda tolmuosakeste erosioon. Turbatolmu emissioon sõltub ilmastikutingimustest ehk tuule tugevusest ja sademetest, tootmisprotsessist, turba niiskusest, lagunemisastmest ja tolmuosakeste hulgast. Sademeterohkel perioodil tekib turbatolmu vähem, samas turvast saab toota just suvisel kuival ajal.

Niibi II KMH aruande kohaselt Soomes aastatel 1985-1995 tehtud turbatolmu mõõtmiste tulemuste põhjal alaneb turbatolmu osakeste arv 5 m kaugusel nende tekkekohast 50% võrra ja 10 m kaugusel 25% võrra. Sama uuringu kohaselt levib turbatolm olenevalt ilmastikutingimustest 0,4-5 km kaugusele tootmisalast, samas kui ülenormatiivne tolmukonsentratsioon ei levi tavaliselt enam kui sajakonna meetri kaugusele.

Niibi II KMH aruandes järeldatakse, et tekkivad müra- ja tolmutasemed lubatavaid piire umbes 430 m kaugusel asuvate lähimate elamute juures ei ületa. Niibi turbatootmisalalt jääb lähim elamu umbes 670 m kaugusele.

Kaevandatav turvas transporditakse mäeeraldise läheduses asuvasse Niibi turbatöötlemise

tehasesse, kus see pakendatakse. Lahtise turbaga raskeveokeid Niibi ümbruskonna teedel ei liigu ja lisatolmu ei tekitata. Vastavalt Niibi II KMH aruandele soovitatakse toodangu väljaveost tingitud tolmu kontsentratsioonide vähendamiseks Niibi turbatöötlemise tehasest kuni riigimaanteeni muuta kruuskattega tee tolmuwabaks lähimate teeäärsete majapidamiste piirkonnas.

Toodangu väljaveoks kasutatav tee on tänaseks muudetud juba tolmuwabaks.

Lähtudes Niibi II KMH tulemustest ning Niibi turbatootmisala keskkonnanaloa muutmise taotlusest, on otstarbekas kanda muudetavale loale LMKL-005 järgmine täiendav tingimus:

1. Turba väljaveo korral läbi Ingküla tuleb hoida Ingküla läbiv kruusatee korras ja tolmuwaba.

Valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Valgus-, soojus-, kiirgus- ega lõhnareostust tegevusega ümbruskonnale eeldatavalt ei kaasne.

Jäätmete

Tulenevalt MaaPS § 50 lõikest 6 tuleb kaevandamisloa taotlemisel taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmehoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab kaevandamisloa taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmete kohta. Kui jäätmed tekivad kaevandamise käigus, siis jäätmeseaduse § 42¹ lõike 3 punkti 1 alusel esitatakse kaevandamisjäätmekava loa andjale kinnitamiseks koos asjaomase loa taotlusega, lähtudes MaaPS kehtestatud nõuetest. Jäätmeseaduse § 7¹ lõike 1 kohaselt loetakse kaevandamisjäätmeteks jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena. Taotleja ei ole esitanud koos maavara kaevandamise loa taotlusega kaevandamisjäätmekava.

Niibi turbatootmisala keskkonnanaloa muutmise taotluse seletuskirja kohaselt on mäeeraldise kännusus on väike ning kännud on vajalikud rabateedele kandevõime andmiseks. Sugekihti kasutatakse kändude vahede tihendamisel ja mulde kõrguse tasandamisel. Vastavalt varasemalt mainitule, kasutatakse sugekihti täiendavalt lõunaosa korrastamisel ja toodangu sisse segamiseks. Arendaja ei ole huvitatud sugekihi ladustamisest ja täiendavast veost, seega leitakse nimetatud kolmel viisil kasutus kogu materjalile. Eeldatav ladustamise periood sõltub tööfrondi liikumisest olles kuni 1-2 aastat.

Niibi turbatootmisala keskkonnanaloa taotluse seletuskirja kohaselt vaadeldakse sugekihi kasutamisel Niibi ja Niibi II mäeeraldisi ühtse tervikuna.

Tulenevalt eelnevatest selgitustest ei pea Keskkonnaamet kaevandamisjäätmekava esitamist vajalikuks.

Vibratsioon

Turbatootmisalal kaevandamistöödega ei kaasne mujale levivat vibratsiooni, kuna ei kasutata lõhkamist ega hüdrovasaraid.

Looduskaitse

Niibi turbatootmisala ei asu Natura 2000 nimistusse kantud alal ega kattu ka teiste looduskaitsete objektidega.

Niibi turbatootmisalast umbes 2,6-2,9 km kaugusel edelas ja läänes asuvad kaitstavad looduse üksikobjektid, rändrahnud (Väike Patsein ja Suur Patsein). Umbes 800 m kaugusel asub kaitstava II kategooria linnuliigi kanakulli (*Accipiter gentilis*) elupaik (tunnus KLO9128134), elupaik on projekteeritav Niibi kanakulli püsielupaiga sihtkaitsevöönd. Umbes 1100 m kaugusel asub I kategooria linnuliigi Soolu merikotka püsielupaiga sihtkaitsevöönd (KLO3102713) ja 900 m kaugusel asub sama liigi elupaik. Kaugus üksikobjektidest on piisav, et välistada tootmisala negatiivne mõju. Soolu merikotka püsielupaik on keskkonnaregistrisse kantud 07.06.2021. Et merikotkas on rajanud pesa tegutseva turbatootmisala lähedal, saab eeldada, et ligi 1100 m kaugusel pesapuust ei mõjuta tootmisala liigi pesitsusedukust ja soodsat seisundit. Kanakulli pesitsemist häirivaks vahemaaks hinnatakse 300 m kanakulli (*Accipiter gentilis*) kaitse tegevuskava järgi, mistõttu jääb tootmisala väljapoole kanakulli elupaiga häirimispiirkonda.

Niibi turbatootmisalast umbes 4,5 km kaugusel edelas asub Silma looduskaitseala. Silma looduskaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta rahvusvahelise tähtsusega veelindude rändepeatus-, pesitsus- ja sulgimispaiku, kaitsealal esinevaid looduslikke ja poollooduslikke kooslusi, kaitsealuseid liike ja nende elupaiku ning elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas (Vabariigi Valitsuse 11.02.2016 määrus nr 19 „Silma looduskaitseala kaitse-eeskiri”).

Niibi turbatootmisalast umbes 4,2 km kaugusel edelas ja umbes 4 km lõunas asuvad Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Väinamere loodus- ja linnuala. Sel kaugusel asuvad Väinamere loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidena nimetatud elupaigatüübid rannaniidud (*1630), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), sinihelmikakooslused (6410), liigirikkad madalsood (7230); mitmete kaitstavate taime ja loomaliikide elupaigad. Väinamere loodus- ja linnuala kaugus Niibi turbatootmisalast on piisav, et välistada negatiivne mõju.

Niibi turbatootmisalast umbes 2 km kaugusel idas asuvad Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Suursoo-Leidissoo loodus- ja linnuala. Sel kaugusel asuvad Suursoo-Leidissoo loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidena nimetatud elupaigatüübid soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), liigirikkad madalsood (7230), kaitstava I kategooria loomaliigi *Aquila chrysaetos* (kaljukotkas, KLO9127223) elupaik, III kategooria loomaliikide *Circus pygargus* (soo-loorkull), *Lanius collurio* (punaselg-õgija), *Grus grus* (sookurg), *Tetrao tetrix* (teder) elupaigad. Suursoo-Leidissoo loodus- ja linnuala kaugus Niibi turbatootmisalast on eeldatavalt piisav, et välistada negatiivne mõju, lisaks on tegemist juba tegutseva turbatootmisalaga ja senise kaevandamise tõttu ei ole teada negatiivseid mõjusid kaitstavatele loodusväärtustele.

Turbatootmisalast umbes 4 km lõunasse jääb Natura 2000 võrgustikku kuuluv Salajõe maastikukaitseala. Salajõe maastikukaitseala eesmärk on kaitsta Läänemaa suurimat karstiala; elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas; regulaarselt esinevaid rändlinnuliike (Vabariigi Valitsuse 11.02.2016 määrus nr 18 „Salajõe maastikukaitseala kaitse-eeskiri“). Salajõe maastikukaitseala läbib Salajõgi, kuhu suunatakse kavandatava tegevuse käigus turbatootmisala veed.

Maa-ala ei asu tiheasustusosal ning selle piires puuduvad teadaolevalt ajaloo-, kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alad.

Lähimad pärandkultuuriobjektid on umbes 348 m kaugusel asuv Soolu maaparandus, 554 m kaugusel asuv Pikasilla talukoht ja umbes 1 km kaugusel asuv Suurjärv.

Niibi II KMH aruanne ei ole välja toonud, et kavandataval Niibi II turbatootmisalal oleks mõju ümbritsevatele pärandkultuuri objektidele. Seega kavandatav tegevus ei mõjuta eeldatavalt eelpoolnimetatud pärandkultuuri objekte.

2.1.4. Tegevusega kaasnevate avariilukordade, suurõnnetuste või katastroofide esinemise võimalikkus

Mäetöödel on potentsiaalseks reostus- ja ohullikaks turbatootmisalal masinate tehnilised avariid. Selle vältimiseks tuleb jälgida masinate tehnilist seisundit ning planeeritakse turbatootmisala projektis avariide likvideerimise viisid. Vältimaks, et kaevandamisel ei satuks kütust ja õli pinnasesse ja vette, ei tohi hoiustada turbatootmisalal tegutsevate masinate määrdeaineid, kütust jms ning tankimine ja masinate hooldamine toimub väljaspool turbatootmisala või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud platsil, mis on varustatud õlitõrje vahenditega.

Turba kaevandamine kuulub tuleohtliku ning freesturba esmatöötlemine tule- ja plahvatusohtliku tootmise tuleohuklassi, seega tuleb jälgida rangelt tuleohutuse eeskirju turbatootmisalal ja selle lähiümbruses.

Lähtudes Niibi II KMH tulemustest ning Niibi turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotlusest, on otstarbekas kanda muudetavale loale LMKL-005 järgmine täiendav tingimus:

1. Tuletõrjetechnika ja -ehitised peavad olema mäeeraldise erinevates osades, mis võimaldab vajadusel kiirelt reageerida. Masinate remont peab toimuma vaid selleks ettenähtud platsidel, mis on varustatud võimaliku avariireostuse likvideerimise jaoks vajalike vahenditega (absorbeeruvad ained).

Teadaolevalt puuduvad mäeeraldise mõjupiirkonnas alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

2.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

Niibi turbatootmisala mäeeraldis asub kohaliku tähtsusega Niibi turbamaardla (registrikaardi nr 0101) keskosas Lääne maakonnas Lääne-Nigula vallas Niibi külas riigile kuuluval Niibi turbamaardla kinnistul (katastritunnus 43601:001:0222, sihtotstarve turbatööstusmaa 100 %). Kinnistu valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Maa-amet. Mäeeraldise pindala on 68,95 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala on 130,67 ha.

Niibi turbatootmisalast 2,5-4 km raadiusesse lääne ja lõuna poole jäävad Niibi, Väike-Nõmmküla, Suur-Nõmmküla ja Soolu külad. Haapsalu linn jääb tootmisalast umbes 25 km edelasse. Lähim majapidamine jääb alast umbes 670 m kaugusele edelasse.

Alast lõunas asuv Niibiraba (katastritunnusega 43601:001:0223; sihtotstarve maatulundusmaa 100%, pindala 139,05 ha) kinnistu on ammendatud ja korrastatud Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni 30.11.2011 korraldusega nr HLS 1-15/11/418.

Lisaks ammendatud turbatootmisalale ümbritseb mäeeraldist Haapsalu metskond 3 (katastritunnus 55201:001:3571, sihtotstarve maatulundusmaa) katastriüksus, mille põhja- ja läänepoolsele osale taotleb arendaja Niibi II turbatootmisala keskkonnaluba.

Umbes 2 km lõunas asub Niibi III turbatootmisala mäeeraldis, milles taotleja omab keskkonnaluba nr LMKL-003.

Niibi turbatootmisala ei asu Natura 2000 nimistusse kantud alal ega kattu ka teiste looduskaitseobjektidega.

Niibi turbatootmisalast umbes 2,6-2,9 km kaugusel edelas ja läänes asuvad kaitstavad looduse üksikobjektid, rändrahnud (Väike Patsein ja Suur Patsein). Umbes 800 m kaugusel asub kaitstava II kategooria linnuliigi kanakull (*Accipiter gentilis*) elupaik (tunnus KLO9128134), elupaik on projekteeritav Niibi kanakulli püsielupaiga sihtkaitsevöönd. Umbes 1100 m kaugusel asub I kategooria linnuliigi Soolu merikotka püsielupaiga sihtkaitsevöönd (KLO3102713).

Niibi turbatootmisalast umbes 4,2 km kaugusel edelas asub Silma looduskaitseala ja sellega kattuvalt Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Väinamere loodus- ja linnuala. Umbes 2 km kaugusel idas asub Leidissoo looduskaitseala ja sellega kattuvalt Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Suursoo-Leidissoo loodus- ja linnuala. Umbes 4 km lõunasse jääb Salajõe maastikukaitseala ja sellega kattuvalt Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Väinamere loodus- ja linnuala.

Niibi turbatootmisala kuivendusveed suunatakse Salajõkke, kuhu suunatakse ka Niibi III turbatootmisala kuivendusveed. Vastavalt Niibi II KMH aruandele, on soovitatav ka taotletava Niibi II turbatootmisala kuivendusveed suunata Salajõkke. Koormus Salajõe oli juba Niibi II KMH aruande koostamise ajal suurim võimalik, kuna puhastussüsteem (puhastuslodu) oli antud hetkeks veel rajamata, kuid jõkke jõudsid juba taotletava Niibi II turbatootmisala eelkuivendusveed.

Niibi turbatootmisala kõrvalasuval, taotletaval Niibi II turbatootmisala teenindusmaal asuvad Nõmmküla, Kaevandu, Kitsejärv ja Kasetuka järved kaldapiiranguvööndiga 50 m.

2.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Eelnevast lähtudes võivad Niibi turbatootmisala mäeeraldisel kaevandamistegevusega kaasnevateks mõjudeks olla mõju välisõhule ja veerežiimile.

Niibi II KMH aruandes järeldatakse, et Niibi II turbatootmisala kuivenduse mõjuraadius ehk ruumiline ulatus jääb 150 m piiridesse. Niibi II KMH aruandes järeldatakse, et tulenevalt eelnevast, ei ulatu kuivenduse mõju kaitstavatele loodusobjektideni. Siiski on Niibi II KMH aruandes välja toodud mitmed keskkonnamõjusid leevendavad nõuded, mis määratakse nii Niibi turbatootmisala muudetavale keskkonnaloale kui ka Niibi II turbatootmisala keskkonnaloale.

Kaevandamisel tekkiva tolmu, müra ja vibratsiooni osas ei ulatu mõju eeldatavalt oluliselt mäeeraldise piiridest väljapoole.

Mõjud pinna- ja põhjaveele on leevendatavad keskkonnanõuetega, mis on välja toodud Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni poolt Niibi II KMH aruande heakskiitmise 01.04.2015 kirjas nr 6-7/15/5126-4.

Lisaks on Lääne-Nigula valla, Salajõe külaseltsi ja Osaühing KEKKILÄ-BVB EESTI vahel sõlmitud kokkulepe, mille kohaselt ehitab Osaühing KEKKILÄ-BVB EESTI Salajõe ja Vedra küladesse tervikliku veevarustussüsteemi (KOTKAS 12.02.2021 nr DM-114521-5).

Niibi II KMH aruandes on välja toodud Niibi II turbatootmisala (ka Niibi turbatootmisala, tulenevalt viimase paiknemisest Niibi II turbatootmisala kõrval) ümbritsevad looduskaitsetised objektid ja käsitletud kavandatava tegevuse mõju nendele.

Niibi turbatootmisala ei asu Natura 2000 nimistusse kantud alal ega kattu ka teiste looduskaitsetised objektidega. Niibi turbatootmisalast umbes 4,2 km kaugusel edelas ja umbes 4 km lõunas asuvad Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Väinamere loodus- ja linnuala ja umbes 2 km kaugusel idas asuvad Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Suursoo-Leidissoo loodus- ja linnuala. Kaugus Niibi turbatootmisalast on eeldatavalt piisav, et välistada negatiivne mõju nendel aladel. Lisaks on tegemist juba tegutseva turbatootmisalaga ja senise kaevandamise tõttu ei ole teada negatiivseid mõjusid kaitstavatele loodusväärtustele.

Niibi turbatootmisalast umbes 2,6-2,9 km kaugusel edelas ja läänes asuvad kaitstavad looduse üksikobjektid, rändrahnud (Väike Patsein ja Suur Patsein). Umbes 800 m kaugusel asub kaitstava II kategooria linnuliigi kanakull (*Accipiter gentilis*) elupaik (tunnus KLO9128134), elupaik on projekteeritav Niibi kanakulli püsielupaiga sihtkaitsevöönd. Umbes 1100 m kaugusel asub I kategooria linnuliigi Soolu merikotka püsielupaiga sihtkaitsevöönd (KLO3102713) ja 900 m kaugusel asub sama liigi elupaik. Kaugus üksikobjektidest on piisav, et välistada tootmisala negatiivne mõju. Soolu merikotka püsielupaik on keskkonnaregistrisse kantud

07.06.2021. Et merikotkas on rajanud pesa tegutseva turbatootmisala lähedale, saab eeldada, et ligi 1100 m kaugusel pesapuust ei mõjuta tootmisala liigi pesitsusedukust ja soodsat seisundit. Kanakulli pesitsemist häirivaks vahemaaks hinnatakse 300 m kanakulli (*Accipiter gentilis*) kaitse tegevuskava järgi, mistõttu jääb tootmisala väljapoole kanakulli elupaiga häirimispiirkonda.

Turbatootmisalast umbes 4 km lõunasse jääb Natura 2000 võrgustikku kuuluv Salajõe maastikukaitseala. Salajõe maastikukaitseala eesmärk on kaitsta Läänemaa suurimat karstiala; elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas; regulaarselt esinevaid rändlinnuliike (Vabariigi Valitsuse 11.02.2016 määrus nr 18 „Salajõe maastikukaitseala kaitse-eeskiri“). Salajõe maastikukaitseala läbib Salajõgi, kuhu suunatakse kavandatava tegevuse käigus turbatootmisala veed.

Niibi II KMH aruandes raames läbi viidud uuringute tulemusel järeldatakse, et turbatootmise mõju pinnaveele on märgata vaid tootmisala läheduses olevas proovivõtukoahas. Niibi II KMH aruandes järeldatakse, et kavandatav tegevus ei mõjuta umbes 2,3 km (allavoolu) kaugusel olevat Salajõe maastikukaitseala. Niibi II KMH aruandes järeldatakse, et umbes 1300 m kaugusel kirdest mööduv rohevõrgustiku koridor ei sea piiranguid kavandatavale tegevusele.

Vastavalt Niibi II KMH aruandes välja toodud järeldusele erinevatest uuringutest, ei ole uuringud turbatootmise mõjust rõhutanud ega välja toonud, et tarbevee probleemid piirkonnas oleksid ainuüksi põhjustatud turbatootmisest. Niibi II KMH aruandes on järeldatud, et turbatootmise mõju Salajõe valgalal saab hinnata väikeseks.

Niibi turbatootmisala turbatootmise mõju vähendamiseks pinna- ja põhjaveele lisatakse loale täiendavad kõrvaltingimused.

Vastavalt Niibi KMH aruandele turbatootmismasinate töö koosmõjusid ei tekita. Koosmõju võimalus võib tekkida üleminekuperioodil Niibi turbatootmisalalt kavandatavale Niibi II turbatootmisalale.

Vastavalt Niibi II KMH aruandele, võib mõningane kumulatiivne mõju tekkida materjali väljaveol mööda avalikke teid. Selle leevendamiseks tuleb arendajal jälgida teede korrashoidu, kuival perioodil elamute piirkonnas asuvaid pinnakattega teid vastavalt vajadusele niisutada.

Valguse, soojuse, kiirguse ja lõhnareostust turba kaevandamisega teadaolevalt ei kaasne.

Riigipiiri ülest mõju ette näha ei ole.

2.4. Eelhindangu järelendus

Niibi turbatootmisala kõrvalasuva taotletava Niibi II turbatootmisala keskkonnaloa menetluse raames on läbi viidud KMH, kus on käsitletud ka Niibi turbatootmisala mõjusid keskkonnale. Niibi II turbatootmisala KMH aruandes märgitakse kokkuvõtvalt, et kavandatava tegevuse

realiseerumine Niibi II turbatootmisalal on võimalik minimaalse keskkonnamõjuga, kui jälgida hindamisel antud soovitusi ja leevendusmeetmeid. Niibi turbatootmisala puhul on tegemist juba olemasoleva mäeeraldisega, mille pindalaa vähendatakse seoses ala osaliselt korrastatuks tunnistamisega.

Arvestades, et Niibi turbatootmisala moodustab taotletava Niibi II turbatootmisalaga ühtse süsteemi ning kasutab sama taristut, siis võib lähtuda Niibi II keskkonnaloa taotluse raames läbi viidud keskkonnamõju hindamise tulemustest. Kuivõrd tootmisalad moodustavad ühtse terviku on asjakohane ka määratud nõuded rakendada üheselt.

- kavandatav tegevuskoht ei asu kaitsealal ega Natura 2000 võrgustiku alal. Niibi II KMH aruandes järeldatakse, et kavandatava kaevandamisega ei mõjutata kaitsealasid ega Natura 2000 võrgustiku alasid;
- Niibi II KMH aruande kohaselt ei ole ükski uuring esile toonud ega rõhutanud, et piirkonna kaevuvee probleemid oleksid ainuüksi põhjustatud turbatoomisest. Niibi II KMH aruandes on määratud keskkonnanõuded, mis loasse määratavate täiendavate tingimusetena peaksid eeldatavalt keskkonnamõjusid leevendama;
- Niibi II KMH aruande kohaselt on ülenormatiivse tolmu kontsentratsiooni ja mürataseme tekkimine ebatõenäoline, kui kasutatakse leevendusmeetmeid;
- mäeeraldiselt looduslik maastik hävib, kuid see on kvalitatiivselt hiljem taastatav maa-ala korrastamisega.

Lähtudes Niibi II KMH aruandest ning Niibi turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotlusest, on otstarbekas kanda muudetavale loale LMKL-005 järgmised kõrvaltingimused:

1. Loa omanikul tuleb välja selgitada vähe-efektiivsed settetiigid. Juhul, kui eesvoolu juhitava kuivendusvee heljumi kontsentratsioon ületab lubatud piirnormi, tuleb rakendada täiendavaid meetmeid heljumi setitamiseks (nt suurendada settebasseinide mahtu, et vee viibeaeg settebasseinis oleks pikem). Heljumi väljakande tõkestamise täiendavate meetmete lahendus tuleb kooskõlastada kohaliku omavalitsuse ja Keskkonnaametiga. Peale keskkonnaloa saamist tuleb võtta fooniproov ning kaevandamise perioodil võtta proov 2 korda aastas II ja III kvartalis vastavalt keskkonnaloa vormis V7 nõutule. Andmed tuleb esitada Keskkonnaametile läbi KOTKAS süsteemi;
2. Esitada seirekava Keskkonnaametile ja kohalikule omavalitsusele hiljemalt nelja kuu jooksul alates keskkonnaloa väljastamisest:
 - 2.1. Seirekavas käsitleda põhjavee kvaliteedi ja veetaseme seiret, turbatootmisalalt ära juhitava vee kvaliteedi seiret, järvede veetasemete seiret ja suublaseiret. Seirekaevude asukohad, seiratavad näitajad ning seire sagedus tuleb kajastada seirekavas vastavalt eelnevale kokkuleppele maaomanikega;
 - 2.2. Kaks seirekaevu tuleb rajada hiljemalt üheksa kuu jooksul keskkonnaloa väljastamisest;
 - 2.3. Põhjaveetaseme jälgimiseks tuleb paigaldada pidevandurid;
 - 2.4. Kuivendusvee väljavoolule tuleb jätkata automaatse heljumi mõõtejaama kasutamist. Automaatseireandmed peavad olema kaevandaja kodulehel vabalt kättesaadavad;
 - 2.5. Keskkonnaloa omanik on kohustatud tegema veetaseme seiret Kitsejärves, Kaevandu

- ja Kasetuka järvedes, igas järves igal kuul 3 aasta jooksul. Kui 3 aasta jooksul toimub pikaajaline veetaseme langus, siis peab arendaja viima läbi uuringu. Esialgu tuleb säilitada 100 m kaitsevöönd ja kui 3 aasta seire andmete põhjal toimub veetaseme langus ja teostatakse täiendav uuring, tuleb uuringu käigus hinnata kaitsevööndi ulatuse suurust. Juhul kui seire tulemusel veetaseme olulist langust ei ole märgata, tuleb loa omanikul tellida eksperthinnang, milles selgitatakse välja kas piisab 50 m kaitsetsoonist;
- 2.6. Jätkata kuivendusvete kvaliteedi seiret Salajõe ja Oru peakraavi seirepunktides (seirepunktid on esitatud hetkel kehtivas veeloas nr L.VV/325020). Suubla seire proove tuleb võtta KMH aruande soovitude kohaselt üks kord poolaastas ja turba tootmise ajal kord kvartalis. Analüüsida tuleb järgmisi näitajaid: BHT5, NH₄, heljum, KHT, Püld, Nüld, pH, lahustunud hapnik;
- 2.7. Seiretulemused tuleb esitada üks kord aastas peale seireperioodi lõppu Keskkonnaametile infosüsteemis KOTKAS ja kohalikule omavalitsusele;
- 2.8. Jooksvalt tuleb esitada infosüsteemis KOTKAS ärajuhitava rabakuivendusvee väljalasu seire ja suubla seire andmed;
- 2.9. Teostada seiret OÜ Inseneribüroo STEIGER poolt koostatud Salajõe uuringu aruandes välja toodud seireks sobivates kaevudes (HG 1, HG 6, HG 7, HG 8B, HG 9A, HG 9C) 2 korda aastas: suurvee ajal (aprill) ja aktiivse tootmise perioodil (juuli/august). Seiratavad näitajad on: temperatuur, pH, elektrijuhtivus, Na, K, NH₄, Ca, Mg, Fe²⁺, Feüld, Cl, SO₄, NO₃, NO₂, CO₃, HCO₃, üldkaredus, karbonaatne karedus, mittekarbonaatne karedus, SiO₂, vaba CO₂, F, PHT, kuivjääk, värvus, heljum, hägusus;
- 2.10. Keskkonnaametil on õigus hinnata alates kaevandamis tegevuse alustamisest iga 3 aasta järel seire jätkamise vajadust. Keskkonnaamet jätab õiguse vajadusel muuta seire kohustust loa omanikule või vabastada loa omanik seire kohustusest, mis ei täida enam oma eesmärki;
3. Tarbekaevude veekvaliteedi eesmärgil tuleb puhastada 2 kaevu Salajõe külas (keskkonnaregistris olevad PRK0025260 Juhani kinnistul (55201:001:3540) ja PRK0050892 Tänavä kinnistul (55201:001:4310) vastavalt vajadusele vähemalt üks kord aastas kuni uue veevarustussüsteemi kasutusele võtmiseni. Tegevus tuleb kooskõlastada kohaliku omavalitsuse ja kaevu omanikuga;
 4. Tootmisalalt tuleva müra vähendamiseks tuleb valida tootmiseks tehnika, millega töötamisel ei ületata kehtivaid piirnorme;
 5. Väljavedu tuleb teostada ajavahemikul kell 8.00-17.00. Kallurid ja väljaveotee peavad olema korras;
 6. Turba väljaveo korral läbi Inγκüla tuleb hoida Inγκüla läbiv kruusatee korras ja tolmuvaba;
 7. Tuletõrjetehnika ja -ehitised peavad olema mäeeraldise erinevates osades, mis võimaldab vajadusel kiirelt reageerida. Masinate remont peab toimuma vaid selleks ettenähtud platsidel, mis on varustatud võimaliku avariireostuse likvideerimise jaoks vajalike vahenditega (absorbeeruvad ained).

KeHJS § 11 lõike 8¹ kohaselt KMH algatamata jätmise otsus peab muuhulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedava võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 järgi, kui eelhinnangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmise, esitatakse eelhinnangus põhjendatud juhul ettepanekud

vajalikeks keskkonnameetmeteks.

KeHJS § 3³ lõike 1 järgi keskkonnameetmed on kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise ning põhjendatud juhul heastamise meetmed. Keskkonnameetmete hulka arvatakse ka keskkonnaseire. KeHJS § 3³ lõike 2 kohaselt peavad keskkonnameetmed, sealhulgas keskkonnaseirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus, olema proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga. Keskkonnaseire määramisel ja tegemisel arvestatakse olemasoleva keskkonnaseirega.

III MENETLUSOSALISTE ÄRAKUULAMINE

Keskkonnaamet saatis KeHJS § 11 lõike 2² alusel 28.09.2021 kirjaga nr DM-114521-14 Niibi turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhindangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks Lääne-Nigula Vallavalitsusele ning tutvumiseks taotlejale ja menetlusest huvitatud isikutele.

Lääne-Nigula Vallavalitsus ette nähtud aja jooksul arvamust ei avaldanud.

Osaihing KEKKILÄ-BVB EESTI pööras tähelepanu veale eelhindangus, mis puudutab kõrvalasuva taotletava Niibi II turbatootmisala keskkonnaloa kehtivusaega. Keskkonnaamet parandas ebatäpsuse.

Kodanik saatis Keskkonnaametile 20.10.2021 kirjaga nr DM-114521-15 omapoolse arvamuse ja küsimused eelhindangu kohta.

Keskkonnaamet vastas 02.11.2021 kirjaga nr DM-114521-16 kirjas välja toodud küsimustele. Allpool toome välja olulisemad küsimused ja vastused.

„Mida tehakse vees lahustunud orgaanilise ainega, mis muudab vee pruuniks. Kuus kuud aastast puhastuslodu ei toimi, vegetatsiooniperioodi lõppemise tõttu, kuidas tagatakse vee puhastus sügisel ja varakevadel kui taimestik ei kasva. Sügisel ja kevadisel suurveeperioodil lodupuhasti ju ei tööta.“

Vastus: Lodupuhasti efektiivsus oleneb aastaajast. Suvel toimib puhastamine kõige paremini, talvel kõige halvemini. Turba aktiivne kaevandamine toimub vahemikus mai kuni august/september. Kuna muul ajal aktiivset kaevandamist ei toimu, siis satub muul ajal vähem saasteaineid ärajuhitud vette. Tulevase lodupuhasti alal kasvab roostik, mis ei kao tegelikult ka talvel ära. Talvel, kui vesi külmub, on ka vee vooluhulk lodupuhastisse märgatavalt väiksem. Keskkonnaamet on seisukohal, et lodupuhasti rajamine on igal juhul tervitatav, kuna lodupuhasti aitab kindlasti vett senisest paremini puhastada.

Orgaanilise aine sisaldust aitab iseloomustada näitaja KHT (keemiline hapnikutarve), mida kaevandaja ka väljalasus seirab. Kaevandaja poolt esitatud seirearuannetes on siiani KHT väärtused jäänud lubatud piirväärtustest madalamaks.

„Kuidas rakendab arendaja 100 m kaitsetsooni nõuet, kui kuivenduskraavid järvede ümber o n juba rajatud, Kasetuka järve puhul ulatub kuivenduskraav lausa kümmekonna meetri kaugusele, eirates varasemat 50 m kaitsetsooni nõuet? Millel põhineb järvede puhul esitatud 3 aastase seire nõue? Kas selliselt kavandatud tegevus tagab järvede säilimise?“

Vastus: Kuivenduskraavid on rajatud juba aastaid tagasi. Veetase ei ole selle aja jooksul märkimisväärselt langenud ja edaspidi ei ole kaevandajal lubatud piirangu- ega kaitsevööndis kaevandada.

Keskkonnaamet seadis tingimuseks 3 aastase seire, et 3 aasta möödudes oleks võimalik hinnata, kas kaevandamine on järvede veetaset mõjutanud. Nii veetaseme alanemise kui mitte alanemise puhul tuleks pärast 3 aastat uuesti üle vaadata kaitsevööndite laius. See ei tähenda, et pärast vahetunnangu andmist ei võiks järvede veetasemete seire jätkuda.

„Miks ei saa kaevanduse heitvett osaliselt juhtida Riguldi jõkke, et vähendada koormust Salajõe karsti- ja vähijõe? Millise konkreetse lõhejõe kaitsetingimusega on see vastuolus, mis kaalub üles kaevanduse heitvee täies mahus juhtimine karstijõkke ja selle kaudu põhjavette?“

Vastus: Maapinna absoluutkõrgustest tulenevalt ei ole lodualal puhastatud vett võimalik suunata Riguldi jõkke isevoolselt. Vastavalt looduskaitseaduse § 51 lõikele 1 on lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigana kinnitatud veekogul või selle lõigul keelatud olemasolevate paisude rekonstrueerimine ulatuses, mis tõstab veetaset, uute paisude rajamine ning veekogu loodusliku sängi ja veerežiimi muutmine. Niibi II keskkonnamõtjude hindamise aruandes jõuti järeldusele, et mõju veerežiimile eksisteerib, kuigi mõju on väike.

IV OTSUS

Lähtudes eelnevast ning tuginedes keskkonnamõtju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõike 1 punktile 1, § 6 lõike 2 punktile 2 ja lõikele 4, § 6¹ lõigetele 3 ja 5, § 9 lõikele 1, § 11 lõigetele 2, 2², 2³, 4, 8 ja 8¹, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõtju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõikele 1 ja § 3 punktile 4, keskkonnaministri 16.08.2017 määrusele nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ ning Keskkonnaameti peadirektori 09.07.2021 käskkirja nr 1-1/21/137 „Keskkonnaameti teabehalduse kord“ punktile 4.3, Keskkonnaameti peadirektori 10.12.2020 käskkirja nr 1-1/20/230 „Keskkonnaameti struktuuriüksuste põhimääruste kinnitamine“ lisa 13 „Keskkonnaameti ringmajanduse osakonna põhimäärus“ punktile 2.5.8 otsustan:

4.1. Jätta algamata keskkonnamõtju hindamine Niibi turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotlusele;

4.2. Arvestada loa menetlemisel punktis 2.4. toodud leevendamismeetmetega;

4.3. Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo

Teadmiseks: Lääne-Nigula Vallavalitsus

Carmen Tau 5857 1347 (maapõu)
carmen.tau@keskkonnaamet.ee

Elina Jantson 5695 8115 (vesi)
elina.jantson@keskkonnaamet.ee